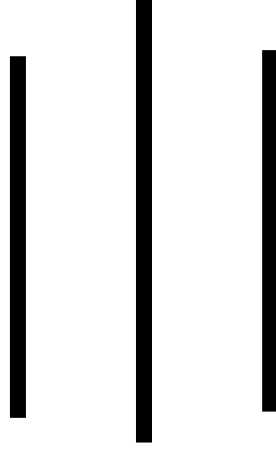

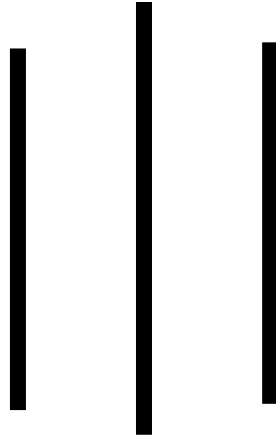
स्थानीय सरकार
मध्यपुर थिमि नगरपालिका
भक्तपुर

“हाम्रो कला, हाम्रो संस्कृति: मध्यपुर थिमि, हाम्रो सम्पत्ति”

आर्थिक वर्ष २०८३।८४ को नीति तथा कार्यक्रम

२०८३ असार १० गते
ने.सं. ११४६ तछलाथ्व: १०, बुधवार

स्थानीय सरकार
मध्यपुर थिमि नगरपालिका

भक्तपुर, बाग्मती प्रदेश, नेपाल

२०८३ साल असार १० गते नगर सभाको चौधौं अधिवेशनमा नगर प्रमुखबाट सम्बोधित

आ.व.२०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रम

नमस्कार, ज्वजलपा,

मध्यपुर थिमि नगरपालिकाका उपप्रमुख ज्यू,

नगर सभाका सचिवज्यू,

नगर सभाका सदस्यहरु,

राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु, सञ्चारकर्मी मित्रहरु लगायत उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु

स्थानीय तहको २०७९ बैशाखमा सम्पन्न निर्वाचनबाट निर्वाचित भई नगरप्रमुखको रूपमा यस मध्यपुर थिमि नगरपालिकाको गरिमामय नगरसभामा आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा म हर्षित र गौरवान्वित भएको छु।

सर्वप्रथम नेपालको प्रजातान्त्रिक र लोकतान्त्रिक आन्दोलन एवम् संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना गर्न, पछिल्लो राजनीतिक परिवर्तनका साथै नेपालमा विभिन्न समयमा भएका आन्दोलनमा शाहदत प्राप्त गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात-अज्ञात शहीदहरुप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु। घाईते र वेपत्ता नागरिक प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु।

साथै नगरको विकास, सुशासन र समृद्धिका लागि निरन्तर सहयोग पुऱ्याउनुहुने सम्पूर्ण नगरवासी, जनप्रतिनिधि, कर्मचारी तथा सरोकारवालाहरुलाई हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

नगरसभा सदस्यज्यूहरु,

स्थानीय सरकार जनताको सबैभन्दा नजिकको सरकार हो। नगरवासीको अपेक्षा, आवश्यकता र चाहनालाई सम्बोधन गर्दै सुशासन, पारदर्शी सेवा प्रवाह र दिगो विकासमार्फत समृद्ध नगर निर्माण गर्नु हाम्रो प्रमुख दायित्व हो। यही उद्देश्यका साथ आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रम तयार गरेका छौं।

विगत वर्षका प्रमुख उपलब्धिहरु:

यहाँहरुलाई सर्वविदित नै छ, हामी २०७९ बैशाखमा सम्पन्न स्थानीय तहको निर्वाचनबाट निर्वाचित भई यस नगरपालिकाको नेतृत्वमा आइपुगेका हौं। हामी निर्वाचित भई आएको पहिलो दुई महिना अघिल्लो जनप्रतिनिधिले ल्याएको नीति तथा कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनलाई अन्तिम रूप दियौं। त्यसपछि हामीले हाम्रो कार्यकालमा पहिलो पटक आ.व. २०७९/८० को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट निर्माण गरी यसै नगरसभामार्फत सार्वजनिक गरी कार्यान्वयन गर्यौं। एवम् प्रकारले हामीले चार आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयन गरी सकेका छौं।

यस अवधिमा नगरपालिकाले निम्न क्षेत्रमा उल्लेखनीय प्रगति हासिल गरेको छ:

१. ऐतिहासिक, धार्मिक तथा सांस्कृतिक मूर्त अमूर्त सम्पदाको संरक्षण र प्रवर्द्धन
२. नगरका ९ वटै वडाहरूमा सडक, ढल लगायतका पूर्वाधार निर्माण तथा स्तरोन्नति
३. नगरका सामूदायिक विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर सुधारका साथै जन आदर्श क्याम्पस निर्माण र सिद्धिकाली मा वि भवन निर्माण शुरुवात
४. स्वास्थ्य संस्थाहरूको सेवा विस्तार तथा सबै वडामा ज्येष्ठ नागरिक तथा महिला सुस्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन
५. होमियोप्याथि स्वास्थ्य सेवा स्थापना तथा आयुर्बेद सेवा विस्तार
६. नगरपालिकाको प्रशासकीय भवन निर्माणको शुरुवात र वडा कार्यालय भवन निर्माण
७. नेपाल कोरिया मैत्रि नगरपालिका अस्पतालमा नयाँ अपरेशन थियटर स्पेशल आइसियुको सेवा विस्तार,
८. मध्यपुर रक्त सञ्चार केन्द्र स्थापनाको साथै डायलिसिस तथा सिटि स्क्यान सेवा सञ्चालन
९. कोरिया सरकारको सहयोगमा नेपाल कोरिया मैत्रि नगरपालिकाको अस्पतालको नयाँ भवन निर्माण
१०. विष्णुबीर बाल उद्यान र सिद्धिकाली, इन्द्रयणीमा ज्येष्ठ नागरिक मिलनकेन्द्र र बोदे घोमा वृद्धाश्रम निर्माण
११. सम्पदा मार्गको निर्माणको शुरुवात भाँगु पहिरो नियन्त्रणका
१२. उज्यालो मध्यपुर कार्यक्रम अन्तर्गत नगरक्षेत्रका मुख्य सडकमा स्मार्ट लाइट जडानका साथै परम्परागत बस्तीमा दलबुचा बत्ति जडान
१३. ऐतिहासिक नीलबाराही क्षेत्र पहिरो नियन्त्रणका साथै पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास
१४. नगदेश लायकू दरबार पुनः निर्माणको शुरुवात
१५. दिव्यश्वरी मन्दिर परिसरको सुधार
१६. माटोबाट बनेका परम्परागत सामाग्री प्रदर्शन र संरक्षणको लागि बसीपुखु संग्रालयको निर्माण
१७. मध्यपुर महोत्सव लगायत विभिन्न पर्यटन प्रवर्द्धनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन
१८. थिमि शंखधर चोक उकालोमा स्थानीय उत्पादन तथा पर्यटकीय सामाग्री बिक्री केन्द्र सञ्चालन
१९. सानो थिमि मुख्य सडक तथा पार्क सौन्दर्यकरणका साथै नाट्यश्वरी मन्दिर र ज्येष्ठ नागरिक पार्क निर्माण
२०. ज्येष्ठ नागरिक, महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा विपन्न समुदाय लक्षित सामाजिक कार्यक्रम सञ्चालन
२१. कमेरोटार, इन्द्रयणी र भाँगुमा खेल मैदान निर्माण
२२. विद्युतीय सेवा प्रणालीमार्फत सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाउने प्रयास
२३. नगरको सेवा प्रवाहसँग सम्बन्धित कानून निर्माण तथा कार्यान्वयन

२४. सरसफाइ तथा वातावरण संरक्षणका कार्यक्रमहरूको विस्तार
२५. केन्द्रिकृत भान्साघरको सञ्चालन गरी सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत २४०० विद्यार्थीहरूलाई पौष्टिक तथा स्वस्थकर दिवा खाजा वितरण
२६. समस्याग्रस्त सहकारी व्यवस्थापन समिति गठन गरी कृषि विकास सहकारीका ऋणीहरूबाट ५० लाख ४२ हजार असुलउपर गरी ५१२ जनालाई रु १०,००० का दरले बचत फिर्ता गरिएको जस मध्ये ११६ जनाको पूर्ण रूपमा बचत रकम फिर्ता गरि लगत कट्टाका साथ जम्मा रु. ४३ लाख ३८ हजार बचत फिर्ता गरिएको ।

उल्लेखित उपलब्धिहरू नगरसभा सदस्यहरू, कर्मचारीहरू, नागरिक समाज, निजी क्षेत्र तथा सम्पूर्ण नगरवासीको सहयोग र सहभागिताको परिणाम हुन ।

आगामी आ.व. २०८३/८४ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका प्राथमिकताहरू निम्नानुसार निर्धारण गरेको छु ।

१. सुशासन र सेवा प्रवाह
२. पूर्वाधार विकास
३. सामाजिक क्षेत्रको विकास
४. संस्कृति, पर्यटन र सम्पदा संरक्षण
५. खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाको विस्तार
६. कृषि, रोजगार र उद्यमशीलता
७. विपद् व्यवस्थापन

नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

अब म यस आर्थिक वर्ष २०८३।८४ को लागि मुख्य मूलभूत नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

१. सुशासन, संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह

क. सुशासन तथा सेवा प्रवाह

१. नगरपालिका तथा मातहतका कार्यालयहरूमा सुशासन र सेवा प्रवाहलाई अझ प्रभावकारी, पारदर्शी, जवाहदेही तथा सदाचारयुक्त बनाइनेछ । सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई नागरिकमैत्री, छरितो, सहज र प्रविधिमैत्री बनाउँदै गुणस्तरीय सेवा सुनिश्चित गरिनेछ ।
२. नेपाल सरकारबाट स्वीकृत मापदण्ड बमोजिम नगरपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन (O&M) सर्वेक्षणमा पुनरावलोकन गरिनेछ । संगठन तथा व्यवस्थापन (O&M) सर्वेक्षण प्रतिवेदनका आधारमा स्वीकृत संगठन संरचना र दरबन्दी अनुसार कर्मचारी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
३. नगर प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत एवम् प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र महाशाखा/शाखा प्रमुख/अन्य कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादनलाई कार्य विवरणसँग आबद्ध गरी कार्यसम्पादन मुल्याङ्कनलाई वस्तुनिष्ठ बनाउँदै लगिनेछ ।
४. स्वीकृत दरबन्दीमा सेवा करारमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई सामाजिक सुरक्षा कोषमा आबद्ध गरिनेछ ।

५. कर्मचारी प्रशासनलाई प्रतिस्पर्धी र प्रभावकारी बनाउन क्षमता विकासका विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
६. नगरपालिकाका सम्पूर्ण वडाहरू र शाखाहरूलाई एकीकृत सफ्टवेयर प्रणालीमा आबद्ध गराई सेवा प्रवाहमा एकद्वार नीति अवलम्बन गरिनेछ।
७. कर्मचारीहरूको मनोबल वृद्धिका लागि प्रत्येक वर्ष कार्यसम्पादनका आधारमा उत्कृष्ट ठहरिएका कर्मचारीहरूलाई पुरस्कृत गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
८. भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलताको नीतिलाई थप प्रभावकारी बनाउन भ्रष्टाचार नियन्त्रण, सदाचार प्रवर्द्धन तथा सुशासन कायम गर्न सेवा प्रवाह एवम् विकास निर्माण कार्यको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनलाई नियमित र प्रभावकारी बनाइनेछ।
९. नागरिक बडापत्र मार्फत निर्दिष्ट सेवा प्रवाहलाई सुनिश्चित गर्दै विद्युतीय प्रणालीको प्रयोग गरी नागरिकको गुनासो व्यवस्थापन कार्यलाई सुदृढ गर्दै लगिनेछ।
१०. अभिलेख व्यवस्थापन एवम् सूचना व्यवस्थापनलाई आधुनिकीकरण गर्दै डिजिटल प्रणालीमा आबद्ध गरिनेछ।
११. अन्तराष्ट्रिय सम्बन्ध विस्तार गरी नयाँ प्रविधि, नवीन सोचाईहरू, विकासका नयाँ मोडेल तथा असल अभ्यासहरूको आदानप्रदान र सहकार्य गर्न मित्र राष्ट्रका स्थानीय तहहरूसँग भगिनी सम्बन्ध स्थापना गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१२. यस नगरपालिका भित्र बसोबास गर्ने विभिन्न क्षेत्रमा विज्ञता प्राप्त व्यक्तित्वहरूको पहिचान गरी उनीहरूको ज्ञान, सिप, क्षमता र अनुभवलाई नगरपालिकाको सर्वाङ्गीण विकासका लागि उपयोग गरिनेछ।
१३. नगरप्रहरीको क्षमता विकास गर्दै नगर सुरक्षा बलको रूपमा शहरी व्यवस्थापन लगायतका रचनात्मक कार्यमा परिचालन गरिनेछ।

ख. सूचना प्रविधि

१. नगरपालिका र अन्तर्गतका कार्यालयहरूबाट प्रवाह हुने सेवाहरूलाई डिजिटल प्रणालीमा रूपान्तरण गर्दै व्यक्तिगत घटना दर्ता, राजस्व संकलन, भवन निर्माण इजाजत र वडा कार्यालय मार्फत हुने सिफारिसहरू पूर्ण रूपमा अनलाइन गरिनेछ।
२. नगरपालिका क्षेत्र भित्र सबैका लागि डिजिटल पहुँच सुनिश्चित गर्न इन्टरनेट सेवा प्रदायक संस्थाहरूसँग समन्वय गरी प्रमुख पर्यटकीय क्षेत्र, सार्वजनिक पार्क एवम् बजार क्षेत्रहरूमा सुरक्षित सार्वजनिक वाइफाई सेवा विस्तार गरिनेछ।
३. जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि सूचना प्रविधि एवम् कृत्रिम बुद्धिमत्ता(AI) सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गरिनेछ।
४. पर्यटन प्रवर्द्धन तथा विकासको लागि पर्यटन सूचना पोर्टललाई थप व्यवस्थित गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ।
५. सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा दक्ष जनशक्ति उत्पादन तथा अध्ययन अनुसन्धान गर्न IT Lab सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइनेछ।

६. सुरक्षा निकायसँग सहकार्य गर्दै विद्यालय र समुदायस्तरमा साइबर सुरक्षा सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ।
७. नगरपालिका सम्बन्धी सूचना तथा जानकारी जनस्तर सम्म पुऱ्याउन विभिन्न सञ्चार माध्यमसँग थप समन्वय र सहकार्य गर्दै लाने निति लिइनेछ।

ग. आर्थिक प्रशासन

१. आर्थिक सुशासन कायम गर्न आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी कार्यहरूलाई थप प्रविधि मैत्री बनाई पारदर्शी र गुणस्तरीय बनाइनेछ।
२. आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व सम्बन्धी कानूनको परिपालना गर्दै आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली स्थापित गरिनेछ।
३. विभिन्न व्यक्ति, संस्था एवम् समितिहरूको नाममा रहेको बेरुजु र पेशकी फछ्यौट कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राख्दै वित्तीय अनुशासन कायम गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।

घ. राजस्व

१. नागरिकको सुविधा तथा व्यवसाय प्रवर्द्धनमा सहयोग पुऱ्याउन कर, सेवाशुल्क तथा दस्तुर वृद्धि भन्दा दायरा विस्तारमा जोड दिई बृहत अभियान सञ्चालन गरिनेछ।
२. राजस्व असूलीमा नेपाल सरकार महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले उपलब्ध गराएको सूत्र राजस्व मोड्युल सफ्टवेयर पूर्ण रूपमा लागु गरिनेछ।
३. अनलाइन भुक्तानी प्रणालीको प्रवर्द्धन गर्दै राजस्व प्रशासनलाई प्रभावकारी बनाउन जनशक्तिको क्षमता विकास गरी राजस्व संकलन प्रक्रियालाई सरलीकरण गरिनेछ।
४. सम्पत्ति कर, वहाल कर र व्यवसाय कर असूलीलाई आपसमा अन्तरआबद्ध बनाई एकिकृत रूपमा कर सङ्कलन गर्ने विधि अवलम्बन गरिनेछ।
५. आन्तरिक राजस्वलाई दिगो र भरपर्दो स्रोतको रूपमा स्थापित गर्न राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।
६. करदाताको कर सचेतना अभिवृद्धि गर्दै विभिन्न छुट तथा सहूलियतका प्रावधानहरूको समेत व्यवस्था गरी नियमित रूपमा कर तिर्न अभिप्रेरित हुने कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ।
७. बक्यौता राजस्व असूलीलाई उच्च प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाइनेछ।
८. पसल व्यवसायको नाम सहितको परिचय पाटीमा रञ्जना लिपि समेत प्रयोग गरिएमा लाग्ने विज्ञापन करमा ५०% छुट दिइनेछ।

ड. कानून तथा फैसला कार्यान्वयन

१. न्याय सम्पादन प्रक्रियामा प्रयोगमा रहेको सफ्टवेयर प्रणालीलाई अध्यावधिक गरी उजुरी दर्ता तथा प्रक्रियाहरूको जानकारी मोबाईलमा प्राप्त हुने व्यवस्था मिलाइनेछ।
२. नगरपालिकामा सूचिकृत मेलमिलापकर्ताहरूलाई निरन्तरता दिई क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
३. विद्यालय तथा समुदाय स्तरमा कानूनी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

४. न्यायिक समितिबाट भएका निर्णय छिटो छरितो सरल सहज रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ।

२. पूर्वाधार विकास

क. पूर्वाधार विकास

१. नगरपालिकाको सेवालार्ई एकिकृत रूपमा प्रवाह गर्न वडा नं. ५ जलाखुमा निर्माण शुरु गरिएको प्रशासकीय भवन निर्माणका लागि आवश्यक बजेट सुनिश्चित गरी निर्माण कार्यलाई तिब्रता दिइनेछ।
२. निर्माणाधिन वडा नं. २ को वडा कार्यालय भवन निर्धारित समयमा नै निर्माण सम्पन्न गरी सोही भवनबाट सेवा प्रवाह हुने व्यवस्था मिलाइनेछ।
३. नगरपालिकाबाट सञ्चालित क्रमागत योजनाहरू सम्पन्न गर्ने गरी आवश्यक वित्तीय स्रोतको प्रबन्ध गरिनेछ।
४. जनआदर्श क्याम्पसको भवन निर्माण सम्पन्न गरी आ.व. २०८३/०८४ भित्र सञ्चालनमा ल्याइनेछ।
५. स्थानीय माग र आवश्यकताको आधारमा सम्भाव्य योजनाहरूको आयोजना बैङ्क तयार गरी योजना छनौट गरिनेछ।
६. नगरपालिका भित्र रहेको सार्वजनिक र सरकारी जग्गाको लगत अध्यावधिक गरी संरक्षण गरिनेछ।
७. उत्कृष्ट उपभोक्ता/निर्माण व्यवसायीलाई पुरस्कृत गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।
८. नगरपालिकाबाट निर्माण भएको सार्वजनिक संरचनाहरूको दिगो रूपमा सञ्चालन, व्यवस्थापन तथा मर्मत सम्भारको लागी समुदाय वा निजी क्षेत्रसँग सहकार्य गरिनेछ।
९. अन्तर-तह र अन्तर निकाय बीच सहकार्य, समन्वय एवम् सह लगानीमा दिगो पूर्वाधार विकासको आयोजनाहरू सञ्चालन गरिनेछ।

ख. शहरी विकास तथा भवन

१. नगरक्षेत्र भित्र भवन निर्माण नभएका तथा भवन निर्माण कार्य रोक्का गरिएका क्षेत्रहरूमा पूर्वाधार सहितको बस्ती विकास गर्न सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदनले सिफारिस गरी तोके बमोजिमका क्षेत्रहरूमा बस्ती विकास तथा जग्गा एकीकरण आयोजनाहरू नगरपालिका/सार्वजनिक निजी साझेदारी/निजी क्षेत्र मार्फत सञ्चालन गरिनेछ।
२. परम्परागत बस्ती तथा पुरातात्विक क्षेत्रमा पुरानो शैलीमा घर निर्माण तथा रूपान्तरण गर्नका लागि प्रोत्साहित गर्न कार्यविधि बनाइ आर्थिक अनुदान तथा नक्सापास दस्तुरमा सहूलियत दिइने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
३. अनियमित जग्गा विकास तथा अनियमित बस्ति विकास गर्ने कार्यलाई पूर्णरूपमा निरुत्साहित गरिने छ।
४. नगरपालिकाको पुरातात्विक क्षेत्रहरू सौन्दर्यकरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ। साथै नगरका सम्पूर्ण क्षेत्रका अनावश्यक केवलहरू हटाउन सम्बन्धित इन्टरनेट सेवा प्रदायकलाई जिम्मेवार बनाइनेछ।

५. नगरक्षेत्र भित्र निर्माण हुने भवनहरूलाई सुरक्षित बनाउन राष्ट्रिय भवन संहिताको पूर्ण पालना गरिनेछ।
६. घर नक्सा पास प्रकृत्यालाई पारदर्शी र प्रविधि मैत्री बनाउन e-BPS प्रणालीलाई पूर्ण रूपमा लागू गरी घर नक्सा डिजिटिजेशन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
७. नगरपालिका क्षेत्र भित्र निर्माण हुने सामुदायिक तथा सरकारी भवनलाई समेत नक्शा पास प्रक्रियामा ल्याइनेछ।
८. नगरपालिका क्षेत्र भित्र भवन निर्माण स्वीकृति प्रक्रियामा उर्जा प्रभावकारिता कायम गर्न पर्यावरणमैत्री भवन बनाउन इच्छुक घरधनीहरूलाई सहजीकरण गरिनेछ। साथै सबै सरकारी तथा सार्वजनिक प्रयोगका भवनहरूमा त्यस्तो प्रविधिको प्रयोगलाई अनिवार्य गरिनेछ।

ग. यातायात

१. नगरपालिका क्षेत्रभित्रको यातायात प्रणालीलाई व्यवस्थित, सुरक्षित, वातावरणमैत्री र नागरिकमैत्री बनाउन एकीकृत यातायात गुरुयोजना तयार गरिनेछ।
२. नगरपालिका भित्रका कच्ची सडकहरूलाई क्रमिक रूपमा ग्राभेल, कालोपत्रे वा ढलान गरेर सडक सञ्जालको विस्तार र स्तरोन्नति गरी आवतजावत सहज बनाइनेछ।
३. मध्यपुर उज्यालो अभियान अन्तर्गत मुख्य सडक तथा चोकहरूमा स्मार्ट सडक बत्ती जडान गरी रात्रिकालीन यात्रा सुरक्षित बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
४. मुख्य बजार र सडकहरूमा अपाङ्गतामैत्री फुटपाथ, व्यवस्थित जेब्रा क्रसिङ र आवश्यक स्थानमा सरोकारवाला निकायसँग सहकार्य गरी आकाशे पुल निर्माण गरिनेछ।
५. सार्वजनिक सडकलाई पार्किङ्ग निषेधित क्षेत्र बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिदै बजार क्षेत्रमा हुने सवारी चापलाई व्यवस्थापन गर्न सार्वजनिक जग्गा पहिचान गरी खुला पार्किङ्ग स्थलहरूको विकास गरिनेछ।
६. मुख्य चोकहरूमा ट्राफिक लाइट प्रणाली र सुरक्षाका लागि सीसीटीभी क्यामेरा जडान गरी प्रहरीसँगको समन्वयमा निगरानी बढाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
७. सडक दुर्घटना न्यूनीकरणका लागि आवश्यक गति सीमा बोर्ड, दिशा सूचक बोर्ड, स्पिड ब्रेकर, कनभेक्स ऐना र रिफ्लेक्टरहरू जडान गरिनेछ।
८. सडक सुरक्षा र ट्राफिक नियम सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
९. सडकको दायाँ बायाँ बोटविरुवा र फूलहरू रोपी सडक सौन्दर्यीकरण गरेर वातावरणीय सन्तुलन कायम गरिनेछ।
१०. वर्षायाममा पहिरो जाने वा सडक अवरुद्ध हुने समस्या समाधान गर्न र खाल्डाखुल्डी तत्काल पुर्नका लागि आवश्यक उपकरण सहितको सडक मर्मत कोष र टोली परिचालन गरिनेछ।
११. नगरपालिका क्षेत्रका भित्री सडकहरूमा समेत सार्वजनिक निजी साझेदारीमा सार्वजनिक यातायातलाई सुलभ र सहज बनाउने नीति लिइनेछ।

१२. सडक तथा सडकपेटीमा निर्माण सामग्री राख्ने कार्यलाई निषेध गरी कालोपत्रे सडकहरू निर्माण गरेको कम्तीमा २ वर्ष सम्म खन्ने स्वीकृत नदिने र विना स्वीकृति सडक खन्नेलाई प्रचलित कानून वमोजिम दण्ड जरिवाना गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।

घ. वातावरण तथा सरसफाई

१. फोहोरको परिमाण घटाउने, पुनःप्रयोग गर्ने र चक्रिय अर्थतन्त्रलाई बढावा दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
२. फोहोर उत्पादनको प्रकृति र परिमाणका आधारमा सेवा शुल्क निर्धारण गर्ने तथा जथाभावी फोहोर फाल्नेलाई दण्डजरिवाना गर्ने नीति लिइनेछ।
३. फोहोरमैला संकलन, ढुवानी र प्रशोधन कार्यका लागि निजी क्षेत्र, टोल विकास संस्था र सामुदायिक संस्थाहरूलाई प्रोत्साहन गरी साझेदारीमा फोहोरमैला व्यवस्थापन गरिनेछ।
४. नगरका मुख्य सडक तथा सहायक मार्गहरूका किनारा, सार्वजनिक जग्गा र नदी करिडोरहरूमा रैथाने र आकर्षक फुल विरुवाहरू रोपी सडक सौन्दर्यकरण गरी सहरी जैविक विविधता संरक्षण गरिनेछ।
५. कुहिने, नकुहिने र हानिकारक फोहोर वर्गीकरण गर्न "मेरो फोहोर, मेरो जिम्मेवारी" अभियान सञ्चालनका साथै अनुदानमा 'कम्पोस्ट बिन' वितरण र घरेलु फोहोरमैला व्यवस्थापन तालिम सञ्चालन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
६. नगरवासीका लागि खुला क्षेत्र र हरियाली प्रवर्द्धन गर्न प्रत्येक वडामा बाल उद्यान तथा ज्येष्ठ नागरिकमैत्री पार्क निर्माण गरिनेछ।
७. नगरभित्रका नदी, खोला, ऐतिहासिक पोखरी र सांस्कृतिक सम्पदा क्षेत्र वरपर प्लास्टिक निषेध गर्ने र नियमित रूपमा साप्ताहिक रूपमा सरसफाई अभियान चलाउने व्यवस्था मिलाइनेछ।
८. तोकिएका मापदण्ड भन्दा कमका प्लास्टिक झोला र एकपटक मात्र प्रयोग हुने प्लास्टिकको प्रयोगलाई क्रमशः विस्थापन गर्दै कपडा वा जुटको झोलालाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
९. सार्वजनिक ठाउँ, सडक र नदी किनारमा फोहोर फाल्ने, निर्माण सामग्री अलपत्र छाड्नेलाई तत्काल जरिवाना गर्न नगर प्रहरी/अनुगमन टोली परिचालन गरिनेछ।
१०. सडक, ढल, खानेपानी र बिजुली जस्ता पूर्वाधार निर्माण गर्दा जथाभावी खन्ने र भत्काउने कार्यले हुने वातावरणीय क्षति, धुलोधुवाँ र जैविक प्रभावलाई कम गर्न सबै सम्बन्धित निकायहरू बीच पूर्वसमन्वय अनिवार्य-गरिनेछ।
११. नगरपालिका क्षेत्र भित्र संचालित उद्योगहरूबाट हुने प्रदुषण न्यूनिकरण गरी वातावरणमैत्री बनाउने नीति लिइनेछ।
१२. नगर क्षेत्रका ऐतिहासिक, सांस्कृतिक एवं पुरातात्विक महत्वका सम्पदा भएको स्थान र अन्य सार्वजनिक महत्वका स्थानहरूमा दैनिक रूपमा सरसफाई एवं फोहोर संकलन गरी व्यवस्थापन गरिनेछ।

१३. नगरपालिका क्षेत्र भित्रका दाह संस्कार स्थल र माटोको भाँडा पोल्ने स्थललाई वातावरण मैत्री बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।

ड. खानेपानी तथा सरसफाई

१. काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेडसँग सहकार्य र समन्वय गरी नगरभित्रका प्रत्येक घरधुरीमा स्वच्छ र शुद्ध खानेपानीको सहज आपूर्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ।
२. नगर भित्रको ऐतिहासिक पानीको मुहान, ईनार, कुवा, ढुङ्गेधारा, पोखरी आदि खानेपानीको स्रोत तथा मुहान पहिचान गरि सरसफाई, संरक्षण तथा मर्मत सम्भारको कार्यलाई निरन्तरता दिन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ।
३. बजार क्षेत्र, पार्क र सार्वजनिक स्थलहरूमा आधुनिक शौचालय निर्माण र सञ्चालन गरिनेछ।
४. सुंगा ढल प्रशोधनशाला पुनःसञ्चालनमा ल्याइनेछ।
५. विद्यालय र समुदायस्तरमा हात धुने बानी, महिनावारी स्वच्छता र व्यक्तिगत सरसफाइबारे सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

च. जलस्रोत तथा भू-संरक्षण

१. नगरपालिकाले सञ्चालन गर्ने सडक, भवन लगायतका भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा पानीका मुहान र प्राकृतिक बहावलाई क्षति नपुग्ने गरी 'हरित पूर्वाधार' नीति अवलम्बन गरिनेछ।
२. सार्वजनिक जग्गा, नदीका किनार र पहिरोको जोखिम भएका भिरालो जमिनमा वृक्षारोपण र बायो इन्जिनियरिङलाई अनिवार्य गरिनेछ।
३. स्वीकृति विना अव्यवस्थित रूपमा भूमिगत पानीको दोहन (डिपबोरिङ) गर्ने कार्यलाई निरुत्साहित गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।
४. भूमिगत जलस्तर बढाउन र वर्षाको पानी संकलन गर्न उपर्युक्त स्थानहरूमा कृत्रिम पोखरी तथा "क्याचमेन्ट" क्षेत्रहरूको व्यवस्था गरिनेछ।
५. नगर क्षेत्रमा हुने डुबान नियन्त्रणका लागि पानीको चाप र परिमाण का आधारमा ढल सञ्चालको व्यवस्थापन गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरी सोही बमोजिम ढल निकास प्रणालीको स्तरोन्नति तथा दिगो व्यवस्थापन गरिनेछ।
६. सरकारी, सार्वजनिक तथा ठूला निजी भवनहरूमा वर्षाको पानी संकलन गर्ने प्रविधिलाई प्रोत्साहन वा अनिवार्य गरिनेछ।
७. नगरपालिका क्षेत्रभित्र बग्ने नदी वा खोलाहरूको सीमाङ्कन गरी जैविक तटबन्ध निर्माण गरिनेछ।
८. यस नगरपालिका अन्तर्गत पर्ने निलबाराही मन्दिर, भाँगु, बनदेवी, दुनेगः, वि.पि.पार्क लगायतका अन्य क्षेत्रमा भू-क्षय नियन्त्रणका लागि सञ्चालन भएका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ।

छ. विपद् व्यवस्थापन

१. नगरपालिका भित्रका बाढी, पहिरो, आगलागी तथा डुबानजन्य जोखिमयुक्त क्षेत्रहरूको पहिचान र नक्साङ्कन गरी सुरक्षित क्षेत्रमा बस्ती विकास गर्ने नीति लिइनेछ।

२. विपद् व्यवस्थापन कोषलाई थप सुदृढ गरी विपद् पूर्व तयारी, न्यूनीकरणमा संलग्न साझेदार संस्थाहरूको सहयोगमा प्रकोप उद्धार सामग्री खरिद तथा प्रकोप न्यूनीकरणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
३. सुरक्षा निकायसँग समन्वय गरी आपत्कालीन भण्डारण गृह स्थापना गरी खोज, उद्धार तथा राहत सामग्री तयारी अवस्थामा राखिनेछ। साथै प्रत्येक वडामा विपद् व्यवस्थापन अन्तर्गत खोज तथा उद्धार सामग्री भण्डारणको व्यवस्था मिलाईनेछ।
४. विपद्मा परेका नगरवासीहरूलाई तत्काल खोज, उद्धार तथा राहत सामग्री वितरण गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ। साथै नगरपालिका क्षेत्रमा दमकल, एम्बुलेन्स तथा विपद् उद्धार वाहनको व्यवस्था र जनशक्तिको सहज व्यवस्था मिलाईनेछ।
५. स्थानीय युवा र नगर प्रहरीलाई खोज, उद्धार, प्राथमिक उपचार र नमुना अभ्यास सम्बन्धी तालिम दिई स्वयंसेवक दस्ता तयार गरिनेछ।
६. नदी किनारको क्षेत्रमा बाढी वा जलस्तर बढ्दा समुदायमा तत्काल जानकारी दिन पूर्व सूचना प्रणाली (**Early Warning System**) को विकास गरिनेछ।
७. विपद्बाट हुने क्षतिको विवरण संकलन गर्न र राहत वितरणको लागि एकद्वार प्रणाली विकास गरिनेछ।
८. भूकम्प वा अन्य विपद्को समयमा सुरक्षित रूपमा बस्नका लागि नगर भित्रका खुल्ला क्षेत्र, सार्वजनिक पार्क तथा सुरक्षित आश्रयस्थलको पहिचान र पूर्वाधार विकास गरिनेछ।
९. विपद्को समयमा बढी जोखिममा पर्ने महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सुरक्षा र संरक्षणका लागि विशेष राहत प्याकेज र मनोसामाजिक परामर्श कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

३. सामाजिक विकास

क. शिक्षा, युवा तथा खेलकुद

१. सबै बालबालिकालाई गुणस्तरीय, समतामूलक र पहुँचयोग्य शिक्षा सुनिश्चित गर्दै "अनिवार्य तथा निःशुल्क आधारभूत शिक्षा: मध्यपुर थिमिको प्रतिवद्धता" भन्ने मूल नाराका साथ अनिवार्य तथा निःशुल्क आधारभूत शिक्षाको कार्यान्वयनलाई दिगो एवम् प्रभावकारी बनाइनेछ।
२. शैक्षिक बेरोजगार घटाउन, उद्यमशीलताको विकास गर्न र रोजगारीको सिर्जना गर्न विद्यालयमा प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा सञ्चालन गर्ने नीति अवलम्बन गर्दै विद्यालय तहमा सञ्चालित जीवनोपयोगी सीप विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
३. नगरक्षेत्रभित्र शैक्षिक संस्था सञ्चालन तथा स्थानान्तरणको अनुमति दिने प्रक्रियालाई व्यवस्थित र वैज्ञानिक बनाइनेछ।
४. अपाङ्गता भएका, विपन्न तथा विशेष आवश्यकता भएका विद्यार्थीलाई विशेष सहयोग प्रदान गरिनेछ।

५. अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूका लागि छुट्टै भवनको व्यवस्था गरी एकिकृत रूपमा विद्यालय सञ्चालन गरिनेछ।
६. सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर बृद्धि गर्न तथा विद्यालय सुशासनमा प्रधानाध्यापक तथा शिक्षकहरूलाई थप जिम्मेवार बनाउन विद्यालयका प्रधानाध्यापक र नगरपालिका बीच कार्य सम्पादन करार सम्झौतालाई निरन्तरता दिईनेछ।
७. शिशु स्याहार केन्द्रलाई क्रमश सबै वडामा विस्तार गर्दै सामुदायिक विद्यालयमा सञ्चालित २ वर्षको पूर्व प्राथमिक कक्षालाई सुविधा विस्तार गर्दै निरन्तरता दिईनेछ।
८. विषयगत तालिम, कार्यमूलक अनुसन्धान, शिक्षक डायरी, डिजिटल सीप तथा नवप्रवर्तनशील शिक्षण पद्धतिको प्रवर्द्धनका साथै प्रविधिमैत्री शिक्षाको विस्तारका लागि स्मार्ट बोर्ड, सूचना प्रविधिको प्रयोग एवम् डिजिटल सिकाइ सामाग्रीको व्यवस्थापन गरी कक्षा कोठालाई प्रविधि मैत्री एवम् दिगो सिकाइको आधार बनाइनेछ।
९. स्थानीय पाठ्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि थप जनशक्तिको व्यवस्था गर्दै नेपाल भाषामा जनशक्ति विकास तथा पाठ्यपुस्तक तयार गरी अध्ययन अध्यापनलाई दिगो बनाइनेछ।
१०. विषयगत समिति तथा परीक्षा समितिलाई प्रभावकारी बनाउँदै सिकाई उपलब्धी सुधार गर्न परीक्षा व्यवस्थापन, प्रश्न बैंक निर्माण, नतिजा विश्लेषण तथा प्रतिभा पहिचान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
११. स्टेशनरी, दिवाखाजा, छात्रवृत्ति, बीमा तथा आवश्यक शैक्षिक सहयोगलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१२. सुरक्षित, बालमैत्री, अपाङ्गतामैत्री तथा वातावरणमैत्री विद्यालय पूर्वाधार निर्माण र सुधार गरिनेछ।
१३. सामुदायिक विद्यालयहरूमा अव्यवस्थित शौचालय सरसफाई कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१४. युवालाई सीपमूलक तालिम, उद्यमशीलता विकास तथा स्वरोजगारका अवसरसँग जोड्दै युवाहरूमा नेतृत्व क्षमता विकासका विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
१५. "खेलकुदयुक्त पूर्वाधार स्वस्थ जीवनको आधार" भन्ने मूल नाराका साथ समग्र खेलकुद क्षेत्रको विकासका लागि नगर खेलकुद विकास समिति गठन गरिनेछ।
१६. खेलकुद विकासका लागि खेल क्षेत्रसँग सम्बन्धित विभिन्न निकायको समन्वय तथा साझेदारीमा खेलकुद प्रतियोगिताहरू तथा प्रशिक्षण सञ्चालन गर्दै सहभागिता समेत जनाइनेछ।
१७. प्रत्येक विद्यालयमा खेलकुद सामग्री तथा खेल गतिविधि प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिंदै राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड, नगर कप तथा अन्य प्रतियोगिता मार्फत खेल प्रतिभा पहिचान गरि विकास गर्दै लगिनेछ।
१८. इन्डोर खेलकुद, रक क्लाइम्बिङ, बहुउद्देश्यीय खेलस्थल लगायतका पूर्वाधार विकास गरिनेछ।

१९. महिला, बालबालिका तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको खेलकुदमा सहभागिता वृद्धि गरिनेछ।
२०. शैक्षिक तथ्याङ्क, अनुसन्धान तथा विद्यालय वर्गीकरणका आधारमा स्रोत परिचालन नियमित अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सार्वजनिक प्रतिवेदन प्रणालीलाई निरन्तरता दिई शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि विद्यालय, अभिभावक, निजी क्षेत्र, युवा क्लब, स्काउट, रेडक्रस तथा खेलकुद संघसंस्थासँग सहकार्य गर्दै लगिनेछ।
२१. केन्द्रीकृत भान्साघर मार्फत नगरपालिका अन्तर्गत सञ्चालनमा रहेका सबै सामुदायिक विद्यालयका प्रारम्भिक बाल विकास कक्षादेखि कक्षा ५ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई गुणस्तरिय र पौष्टिक दिवाखाजा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई कक्षा ८ सम्म विस्तार गरिनेछ।
२२. उत्कृष्ट शिक्षक, प्रधानाध्यापक, विद्यार्थी, विद्यालय कर्मचारी, बाल विकास शिक्षक तथा विद्यालयलाई पुरस्कार र सम्मानको व्यवस्था मिलाइनेछ।
२३. सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययन गर्ने स्थायी बासिन्दाका बालबालिकाहरूलाई कक्षा १२ सम्म निःशुल्क शिक्षा अध्ययन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।

ख. जनस्वास्थ्य

१. आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई सर्वसुलभ र गुणस्तरीय बनाउने नीति लिईनेछ जसका लागि सामुदायिक स्वास्थ्यकर्मी, महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका, स्वास्थ्य आमा समूह जस्ता विद्यमान सामुदायिक स्वास्थ्य प्रणालीलाई थप क्रियाशिल बनाउदै आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा पहुच अभिवृद्धि गर्ने तथा प्रेषण सेवालाई व्यवस्थित गर्ने, किशोर किशोरीलाई यौन तथा प्रजनन सम्बन्धी शिक्षा प्रदान गरिनेछ।
२. जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका, विधवा, एकल महिला, कर्मचारी एवम् जनप्रतिनिधि स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
३. औलो तथा डेङ्गु जस्ता किटजन्य रोगहरूको निवारण, अन्य किटजन्य रोगहरू, क्षयरोग, एच.आई.भी./ एड्स, कुष्ठरोग जस्ता संक्रामक रोगहरूको न्यूनीकरण कार्यक्रम सञ्चालन तथा क्षयरोगको निदान उपचार र रोकथामका क्रियाकलाप सहित क्षयरोग मुक्त पालिका अभियान सञ्चालन गरिनेछ।
४. उच्च रक्तचाप, मुटुरोग, नसा रोग, मधुमेह, क्यान्सर, मृगौला तथा मानसिक रोग न्यूनीकरण गर्ने नीति अनुरूप विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
५. महिलामा हुने पाठेघरको मुखको क्यान्सर, स्तन क्यान्सर तथा पाठेघर खस्ने लगायतका रोगको निःशुल्क परीक्षण जस्ता कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिईनेछ।
६. लागु औषध दुर्व्यसनको रोकथाम तथा नियन्त्रण आत्महत्या रोकथाम लगायतका मानसिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धनात्मक क्रियाकलाप संचालन, नागरिक आरोग्य कार्यक्रमलाई समुदाय स्तरमा विस्तार गर्न योग ध्यान मार्फत सबै नागरिकहरूको शारीरिक, मानसिक तथा अध्यात्मिक स्वस्थताको प्रवर्द्धन गर्न विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।

७. नागरिकहरूसँग रक्तदान कार्यक्रमलाई प्रवर्धन गर्न र नगरवासीलाई निःशुल्क रगत उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ।
८. ६० वर्ष भन्दा माथिका जेष्ठ नागरिकहरु तथा महिला सुस्वास्थ्य कार्यक्रमलाई प्रत्येक महिना प्रत्येक वडाको स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ।
९. होमियोप्याथिक स्वास्थ्य सेवालार्इ थप प्रभावकारी र विस्तार गर्दै लगिनेछ।
१०. ७० वर्षमाथिका जेष्ठ नागरिकहरुको लागि निमोनिया विरुद्धको खोप दिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
११. नागरिक आरोग्य कार्यक्रम मार्फत शहरी क्लिनिक तथा विशेषज्ञ क्लिनिक सेवा र स्वस्थ जीवनशैली कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाई आयुर्वेद सेवालार्इ व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाईनेछ।
१२. आयुर्वेद चिकित्सा पद्धति मार्फत सुनिश्चित गरिएका आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरु पूर्वकर्म, पञ्चकर्म सेवा र योग सेवा निरन्तर सञ्चालन हुने व्यवस्था मिलाईनेछ।
१३. नगरभित्र रहेको एक मात्र आयुर्वेद औषधालयवाट प्रदान गर्दै आएको ओ.पि.डि. सेवाको क्षमतावृद्धि गर्दै विशेषज्ञ सेवा दिने व्यवस्था मिलाईनेछ।

ग. महिला बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण

१. नगरपालिकाका सबै क्षेत्रमा बाल बचाउ, बाल संरक्षण, बाल विकास, बाल सहभागिता र संस्थागत बिकासलाई मूलप्रवाहीकरण गर्दै सडक बालबालिकामुक्त, बालश्रम मुक्त एवं बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन भएको नगरपालिकाको रूपमा घोषणा गरिनेछ।
२. नगरपालिका क्षेत्रमा सबै प्रकारको हिंसा एवम् कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहार विरुद्ध शुन्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरिनेछ।
३. ज्येष्ठ नागरिकको संरक्षण, अन्तरपुस्ता ज्ञान हस्तान्तरण, सामाजिक सुरक्षा र सम्मानजनक जीवनयापनको आधार तय गर्न जेष्ठ नागरिक सेवा/मिलन केन्द्र जस्ता अनुभव आदानप्रदान गर्ने स्थलहरूको संख्यात्मक एवम् गुणात्मक विकास गर्दै लगिनेछ।
४. लैङ्गिक समानता एवम् सशक्तिकरण सामाजिक न्याय तथा समावेशीकरणलाई मूलप्रवाहीकरणमा जोड दिई संस्थागत गर्दै लगिनेछ।
५. व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न कर्मचारीको संस्थागत विकास गरिनेछ।
६. बालमैत्री, लैङ्गिकमैत्री तथा अपाङ्गतामैत्री सेवा प्रवाह सुनिश्चित गर्दै समावेशी संयन्त्रको सवलीकरण गरिनेछ।
७. अपाङ्गतामैत्री सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि सांकेतिक भाषा अनुवादकको व्यवस्था मिलाइनेछ।
८. यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यक लगायत विशेष संरक्षण आवश्यक भएका वर्गहरूको सशक्तिकरण, मूलप्रवाहीकरण तथा सामाजिक समावेशीकरणमार्फत सम्मानजनक र आत्मनिर्भर जीवनयापनका लागि आवश्यक आधार तयार गरिनेछ।

९. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सामाजिक पुनःस्थापना, क्षमता विकास तथा आयआर्जनमूलक कार्यक्रमसँग आबद्ध गराई उनीहरूलाई स्वावलम्बी र आत्मनिर्भर बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
१०. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था, समुदायमा आधारित संस्था, टोल विकास संस्था र उपभोक्ता समितिहरूको प्रभावकारी नियमन गर्दै विकासका सहयात्रीका रूपमा परिचालन र प्रवर्द्धन गरिनेछ।
११. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको आवश्यकता पहिचान गरी सहायक सामग्री वितरण गरिनेछ।

४. आर्थिक विकास:

क. कृषि विकास

१. परम्परागत खेतीलाई व्यवसायिक खेतीमा रूपान्तरण गरी कृषिबालीको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्न किसानहरूलाई उन्नत जातको बिउविजन, प्राङ्गारिक (कम्पोस्ट) मल, रासायनिक मल, कृषि चुन आदीमा अनुदान तथा वितरण, माटो परीक्षण, प्रविधि हस्तान्तरण तथा क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
२. आधुनिक कृषि प्रविधि तथा यान्त्रिकीकरणलाई प्रोत्साहन गरी व्यवसायिक तरकारी खेती तथा कृषि व्यवसाय गर्ने कृषक एवम् कृषक समुहलाई कृषि औजार तथा उपकरण वितरण गरिनेछ।
३. जैविक तथा दिगो कृषि प्रवर्द्धन गर्न रासायनिक मल तथा विषादीको अत्यधिक प्रयोगलाई न्यूनीकरण गर्न जैविक खेतीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
४. बैदेशिक रोजगारीवाट फर्केका युवा र महिला उद्यमीहरूलाई लक्षित गरी कृषि उद्यमशीलता कार्यक्रम मार्फत अनुदान उपलब्ध गराईनेछ।
५. कृषिमा युवाको आकर्षण बढाई रोजगारी सिर्जना गर्नका लागि स्थानीय उत्पादनको प्रवर्द्धन र बजारीकरण सम्बन्धी युवा लक्षित कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।
६. "हरियो र स्वच्छ कौसी"का लागि प्राङ्गारिक कौसी खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरि कौसी खेती गर्न इच्छुक नगरबासीहरूलाई आवश्यक प्राविधिक ज्ञान, सीप, प्रविधि र परामर्श सेवा उपलब्ध गरिनेछ।
७. नगरपालिका क्षेत्रका सम्भावित क्षेत्रमा सरोकारवालाहरू सँग समन्वय गरि तरकारी बजार र शीत भण्डारणको व्यवस्था गरिनेछ।
८. नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सम्पूर्ण कृषकहरूको सूचीकरण गरी कृषकले पाउने सेवा सुविधा तथा अनुदानका कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाईनेछ।
९. कृषि उत्पादन बृद्धि गर्न सिचाईको प्रवन्ध गरिनेछ।

ख. पशुपन्छी विकास नीति

१. संक्रामक रोग विरुद्ध खोप अभियान र आकस्मिक पशु स्वास्थ्य सेवालाई प्राथमिकता दिई खोरेत, पी.पी.आर., स्वाइन फिभर र रेबिज जस्ता संक्रामक रोगहरू विरुद्ध वडा-वडामा निःशुल्क खोप कार्यक्रम निरन्तरता दिईनेछ।

२. रैथाने जातको संरक्षण गर्दै उन्नत जातका पशुहरूको विस्तारका लागि कृत्रिम गर्भाधान सेवालाई प्रोत्साहन र अनुदान दिइनेछ।
३. सार्वजनिक जग्गा, वन क्षेत्र र निजी बारीका कान्ताहरूमा बहुवर्षीय घाँस खेती विस्तारका लागि बीउ र बिरुवा वितरण गरिनेछ।
४. दलित, महिला, विपन्न र वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका युवाहरूलाई व्यावसायिक पशुपालनका लागि विशेष अनुदान र तालिम दिइनेछ।
५. किसानको पशुधनको सुरक्षा र क्षति न्यूनीकरणको लागि बाली तथा पशु बीमा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरि संघीय/प्रदेश सरकारको बिमा कार्यक्रममा थप साझेदारी गरिनेछ।
६. "स्वच्छ मासु, स्वस्थ जीवन" भन्ने नारा सहित बजार क्षेत्रमा स्वस्थ र स्वच्छ मासु बिक्री वितरणका लागि वैज्ञानिक र व्यवस्थित बधशाला (Slaughter House) र मासु पसल निर्माण एवम् सञ्चालन गर्नको लागि निजी क्षेत्रसँग सहकार्य गरिनेछ।
७. निर्वाहमुखी पशुपालनलाई सुधार गरी व्यावसायिक फार्महरूमा रूपान्तरण गर्न आधुनिक पशुपालन प्रविधि, आहार व्यवस्थापन र रोग नियन्त्रण सम्बन्धी तालिम प्रदान गरी व्यवसायिक पशुपालन गर्न यन्त्रिकरण र आधुनिक खोर सुधारका लागि अनुदान उपलब्ध गरिनेछ।
८. नगरपालिका भित्रका पशुपालक कृषक र पशुपन्छीको संख्याको डिजिटल अभिलेख राखि किसानहरूलाई परिचयपत्र सहित सेवा सुविधा दिइनेछ।
९. नगरपालिका क्षेत्र भित्र छाडा चौपाया छोड्ने कार्यलाई नियमन गर्दै सामुदायिक कुकुरलाई व्यवस्थित गर्न रेबिज भ्याक्सिन र बन्ध्याकरण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१०. चराचुरुङ्गी संरक्षणका लागि सुरक्षित बासस्थान निर्माण कार्य अगाडी बढाइनेछ।
११. निलवाराही जंगलमा रहेका बाँदरलाई सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी नियन्त्रण र व्यवस्थापन गरिनेछ।

ग. सहकारी सम्बन्धी

१. नगरभित्रका सहकारीहरूको अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाउन सहकारी तथा गरिबी निवारण सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (COPOMIS) मा सबै सहकारी संस्थालाई अनिवार्य रूपमा आवद्ध गरी अनलाइन रिपोर्टिङ गराउने र लेखापरीक्षण तथा साधारण सभालाई अनिवार्य र पारदर्शी बनाउने नीति लिइनेछ।
२. नगरक्षेत्रका सहकारी संस्थाहरूलाई सबल सक्षम बनाइ जोखिमको न्यूनीकरणको लागि नियमित अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरी वित्तीय अनुशासन, सुशासन र पारदर्शिता सुनिश्चित गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ र जोखिमयुक्त सहकारीहरूको पहिचानका लागि तथ्यांकमा आधारित अनुगमन प्रणाली लागु गरिनेछ।
३. दर्ता भई सञ्चालनमा नआएका, स-साना र निष्क्रिय रहेका सहकारी संस्थालाई खारेजी गर्ने र एकै प्रकृतिका संस्थाहरू एक आपसमा एकीकरण गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ।

४. सहकारी संस्थाहरूलाई आर्थिक सामाजिक एवम् सांस्कृतिक उन्नयनका लागि मठमन्दिर, पाटी, पौवा, कुवा, बाटो, पार्क, हरियाली प्रबर्द्धन आदि निर्माण कार्यमा समेत सहभागिता गराइनेछ ।
५. बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरूले कृषि, पशुपालन, पर्यटन र हस्तकला जस्ता उत्पादनशील र सेवामूलक साना उद्योग क्षेत्रमा ऋण लगानीका लागि प्रोत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ ।
६. विधिको शासन र वित्तीय अनुशासन पालना गर्ने नगरभित्रका उत्कृष्ट सहकारीहरूलाई वार्षिक रूपमा पुरस्कृत र सम्मानित गरिनेछ ।
७. समस्याग्रस्त सहकारी व्यवस्थापन समितिलाई अझ क्रियाशील बनाई बचतकर्ताको बचत रकम फिर्ता दिन व्यवस्था मिलाइनेछ ।
८. यस नगर भित्र सञ्चालित सहकारी संस्थाहरूलाई ऋण सूचना केन्द्रमा अनिवार्य आवद्ध गराई ऋण सूचनालाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
९. सहकारी संस्थाको लागत साझेदारीमा सहकारी संस्थाका पदाधिकारीहरूलाई सीप तथा क्षमता विकासका तालिमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१०. यस नगरपालिकाको सहकारी ऐन अनुसार स्थिरीकरण कोष खडा गरी सञ्चालन गरिनेछ ।

घ. उद्योग तथा रोजगारी प्रबर्द्धन

१. परम्परागत पेशा, व्यवसाय, सिप, स्थानीय घरेलु तथा हस्तकला उत्पादनलाई प्रविधि सहयोग सहित प्रबर्द्धन गरिनेछ ।
२. महिला, विपन्न, र वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका युवाहरूको उद्यमलाई प्रोत्साहन गर्न नगरभित्र घरेलु उद्योग दर्ता, नवीकरण र व्यवसाय करमा निश्चित अवधि सम्म सहूलियत वा पूर्ण छुट दिने नीति लिइनेछ ।
३. स्थानीय स्रोत, साधन र सीपमा आधारित साना, घरेलु तथा लघु उद्योगहरूको विकास र विस्तार गरिनेछ र बालकुमारी उकालोमा रहेका पसल कवलहरूलाई स्थानीय उत्पादनहरूको 'कोसेली घर' वा प्रदर्शनी केन्द्रको रूपमा प्रबर्द्धन गरिनेछ ।
४. नगरभित्रका बेरोजगार जनशक्ति र बजारमा उपलब्ध रोजगारीका अवसरहरू (उद्योग, निर्माण क्षेत्र आदि) बीच समन्वय गराउन रोजगार सूचना केन्द्र/श्रम डेस्क सञ्चालन गरिनेछ ।
५. मर्यादित रोजगारीको अवसर सृजना गर्न बजारको माग, आवश्यकता र स्थानीय सम्भावना हेरी उद्यमशीलता विकासका लागि विभिन्न किसिमका सीपमूलक तथा व्यवसायिक तालिमहरू तथा स्तरोन्नति तालिम सञ्चालन गरि औजार र प्रविधि हस्तान्तरण गरिनेछ ।
६. निजी क्षेत्र, उद्योग तथा सहकारी लगायतका सरोकारवाला पक्षसँग समन्वय गरी सीपमूलक तालिम, स्थानीय उत्पादनको ब्रान्डिङ, बजारीकरण तथा प्रदर्शनी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
७. स्थानीय रोजगार रणनीति तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

द. बेरोजगारहरूको तथ्यांक संकलन, विश्लेषण तथा अद्यावधिक गरी बेरोजगारका लागि रोजगार बैंक तयार गरी स्थानीय पूर्वाधार निर्माण तथा विकास आयोजनामा स्थानीय श्रमिकलाई प्राथमिकताका साथ काम गर्ने अवसर प्रदान गरिनेछ ।

ड. उपभोक्ता हित तथा बजार नियमन

१. बजार अनुगमनलाई नियमित, व्यवस्थित गर्न यस नगरपालिकाको बजार अनुगमन तथा व्यवस्थापन निर्देशिकालाई प्रभावकारी रूपमा लागू गरिनेछ ।
२. उपभोक्ता हित संरक्षण सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
३. उपभोक्ता हित तथा बजार नियमन सम्बन्धमा तत्काल नगरपालिकामा उजुरी गर्न सक्ने गरी टोल-फ्री नम्बर वा मोबाइल एप/वेब पोर्टलको व्यवस्था गरिनेछ ।
४. अनुगमन गरिएका पसलहरूको रेकर्ड र विगतको कैफियत डिजिटल प्रणालीमा राख्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
५. बजारको नियम पालना गर्ने, स्वच्छ र पारदर्शी व्यवसाय गर्ने उत्कृष्ट व्यवसायीहरूलाई नगर स्थापना दिवस वा उपभोक्ता दिवसको अवसरमा पुरस्कृत गरी प्रोत्साहन गरिनेछ ।

च. संस्कृति संरक्षण तथा पर्यटन प्रबर्द्धन

१. नगरपालिका भित्रका ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक तथा प्राकृतिक सम्पदाहरूको पहिचान गरी गुरुयोजना तयार गरिनेछ ।
२. गन्तव्य मध्यपुर कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई नगरभित्र भित्रिने पर्यटकहरूलाई सहज रूपमा गाइड, नक्सा र गन्तव्यबारे जानकारी दिन डिजिटल र भौतिक सूचना केन्द्रको सञ्चालन गरिनेछ ।
३. नगरभित्रका ऐतिहासिक मठ-मन्दिर, पाटी-पौवा, बिहार र बहालहरूको जिर्णोद्धार गर्ने तथा परम्परागत जात्रा, पर्व, लोकनाच, र संगीतको संरक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४. स्थानीय हस्तकला (जस्तै: माटोका भाँडा, काष्ठकला, प्रस्तरकला, वा परम्परागत कपडा) उत्पादन गर्ने कलाकारहरूलाई तालिम, उपकरण तथा बजार व्यवस्थापनमा सहयोग गरिनेछ ।
५. ऐतिहासिक बस्ती र गल्लीहरूलाई समेटेर पैदल यात्रा मार्ग तय गर्ने र सवारी साधन निषेधित क्षेत्र (No Vehicle Zone) तोकी सांस्कृतिक वातावरणलाई संरक्षण गरिनेछ ।
६. प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्यहरू जोड्ने सम्पदा मार्ग, सडक, पैदलमार्गमा अपाङ्गमैत्री पूर्वाधारहरूको विकास गरिनेछ ।
७. मध्यपुर थिमिलाई पर्यटकीय गन्तव्य स्थलको रूपमा विकास गर्न नगरभित्र रहेका ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक र प्राकृतिक स्थलहरूको संरक्षण, प्रबर्द्धन र सौन्दर्यकरणका लागि सञ्चालित कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८. मध्यपुर थिमि क्षेत्रका सम्पूर्ण टोल बस्तीको मौलिक स्थान नाम अभिलेखीकरण एवं पुनःस्थापना अभियानलाई निरन्तरता दिई सम्पूर्ण टोल बस्तीमा स्थान नामपाटी राखिनेछ ।

९. जन्मदेखि मृत्युपर्यन्त सम्पन्न गरिने विभिन्न संस्कारहरू एवं सांस्कृतिक जात्रा पर्वहरूमा आवश्यक पर्ने वनस्पतिजन्य वस्तुहरूका लागि वडा नं ४ स्थित दुनेगः, कुतुङ्ग डाँडामा संस्कृति सम्बद्ध वनस्पति बगैँचा निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१०. परम्परागत विशेषता बोकेका बस्तीहरूमा रैथाने खानपान र संस्कृतिको अनुभव दिलाउन स्थानीय सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गरी सामुदायिक तथा निजी होमस्टे सञ्चालन गरिनेछ।
११. नगरपालिकाका प्रमुख पर्यटकीय र सांस्कृतिक आकर्षणहरू समेटेर छोटो वृत्तचित्र (Video Documentary) तथा प्रबर्द्धनात्मक भिडियोहरू निर्माण गरी सामाजिक सञ्जाल र सञ्चार माध्यमबाट प्रचार गरिनेछ।
१२. स्थानीय मुख्य जात्रा तथा पर्वहरूलाई राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा चिनाउन विशेष पर्यटन प्याकेज र प्रचार अभियान चलाईनेछ।
१३. नगरका युवाहरूलाई स्थानीय पर्यटक गाइड (Local Tour Guide), आतिथ्य सत्कार (Hospitality) र डिजिटल मार्केटिङ सम्बन्धी तालिम प्रदान गरी रोजगारी सिर्जना गरिनेछ।
१४. मध्यपुर पर्यटन बोर्डलाई मुर्तरूप दिई नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका धार्मिक, पुरातात्विक, सांस्कृतिक तथा प्राकृतिक सम्पदा, परम्परागत सीप, कला, पेशा र व्यवसायको संरक्षण एवम् प्रबर्द्धन गर्दै पर्यटन क्षेत्रको विकास, विस्तार र प्रबर्द्धन गरी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा परिचित गराई आयआर्जन तथा रोजगारीका अवसरहरूको सृजना गर्न पर्यटन विकास र प्रबर्द्धन सम्बन्धी क्रियाकलापहरू एकद्वार प्रक्रियामा सञ्चालन गरिनेछ।
१५. नीलबाराही क्षेत्रलाई धार्मिक, प्राकृतिक एवम् पर्यटकीय गन्तव्य स्थलको रूपमा विकास गर्न गुरुयोजना तर्जुमा गरी कार्यन्वयन गरिनेछ।

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम एउटा दस्तावेज मात्र होइन: यो नगरवासीको समृद्धि, विकास र भविष्यप्रतिको प्रतिबद्धता हो। उपलब्ध स्रोत र साधनको अधिकतम उपयोग गर्दै परिणाममुखी विकासलाई प्राथमिकता दिइने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु।

नगरसभाबाट पारित नीति, कार्यक्रम तथा बजेटको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, निजी क्षेत्र, नागरिक समाज तथा नगरवासीको सक्रिय सहयोगको अपेक्षा समेत व्यक्त गर्दछु।

यस नगरसभामा प्रस्तुत नीति, कार्यक्रम तथा बजेटले नगरवासीको आवश्यकता र अपेक्षालाई सम्बोधन गर्ने विश्वास लिएको छु। सीमित स्रोत—साधनका बाबजुद अधिकतम उपलब्धि हासिल गर्न पारदर्शिता, जवाफदेहिता र सहभागितामूलक विकासको सिद्धान्तलाई आत्मसात् गरिनेछ। हामी सबैको साझा प्रयासबाट मध्यपुर थिमिलाई स्वच्छ, सुरक्षित, समृद्ध र संस्कृतिसम्पन्न नगरका रूपमा स्थापित गर्न सकिनेछ भन्ने पूर्ण विश्वास व्यक्त गर्दछु।

समृद्ध, व्यवस्थित, सांस्कृतिक रूपमा गौरवशाली र नागरिकमैत्री मध्यपुर थिमि निर्माणको हाम्रो साझा संकल्प पूरा गर्न सबैको साथ, सहयोग र सुझावको अपेक्षा गर्दछु ।

नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

अन्तमा मध्यपुर नगर सरकारको सम्बृद्धिको अभियानमा आ-आफ्नो क्षेत्रबाट भूमिका निर्वाह गरी आर्थिक वर्ष २०८३।८४ को नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्न उचित राय, सल्लाह, सुझाव दिने बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिका सदस्य, तथा सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, राजनीतिक दल बुद्धिजीवि, नागरिक समाज, पत्रकार, निजी तथा सहकारी क्षेत्र, विभिन्न संघ संस्थाबाट सकारात्मक राय, सुझाव, पृष्ठपोषण र सहयोग प्रदान गर्नु हुने सम्पूर्णमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

धन्यवाद !

सुरेन्द्र श्रेष्ठ

प्रमुख, मध्यपुर थिमि नगरपालिका

२०८३ असार १० गते

ने.सं. ११४६ तछलाथ्वः १०, बुधबार